

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 07-05-2018
Enhed: AELSAM
Sagsbeh.: DEPMRAL
Sagsnr.: 1802109
Dok. nr.: 600529

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 26. februar 2018 stillet følgende spørgsmål nr. 607 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Flemming Møller Mortensen (S).

Spørgsmål nr. 607:

”Kan ministeren bekræfte, at den sociale ulighed i rygning er stigende, sådan som det oplyses i WHO’s nyligt udgivne rapport ”Capacity Assessment on the Implementation of Effective Tobacco Control Policies in Denmark”? I bekræftende fald bedes ministeren oplyse, hvorledes den sociale ulighed er stigende, og hvad regeringen agter at gøre for at bekæmpe det. ”

Svar:

Mit ministerium har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som jeg kan henholde mig til:

”Når ”Capacity Assessment on the Implementation of Effective Tobacco Control Policies in Denmark” (herefter Capacity Assessment) beskriver en stigning i den sociale ulighed i rygning, henvises der til artiklen *What is the association of smoking and alcohol use with the increase in social inequality in mortality in Denmark? A nationwide register-based study*¹. I artiklen konkluderes det, at den sociale ulighed i dødelighed er stigende i perioden 1985 til 2009.

Af artiklen og den tilhørende tabel (tabel 1) kan det konkluderes, at 51,5 pct. (47,5 pct. + 4,0 pct.) af den sociale ulighed i dødelighed blandt mænd i første periode (1985-1989) skyldes rygning, mens rygning forklarer 48,7 pct. (41,4 pct.+ 7,3 pct.) af den sociale ulighed blandt mænd i den sidste periode (2005-2009). For kvinder konkluderes det, at 55,2 pct. (53,6 pct. + 1,6 pct.) af den sociale ulighed i dødelighed i første periode skyldes rygning, mens 64,4 pct. (60,2 pct. + 4,2 pct.) af den sociale ulighed i sidste periode kan tilskrives rygning.

---

¹ Koch MB, Diderichsen F, Grønbæk M, et al. What is the association of smoking and alcohol use with the increase in social inequality in mortality in Denmark? A nationwide register-based study. *BMJ Open* 2015;5:e006588. doi:10.1136/bmjopen-2014-006588

Table 1²: Percentage of the absolute mortality difference between the lowest and the highest educational groups explained by smoking, smoking and alcohol, alcohol, by gender and period.

	1985–1989 (%)	1990–1994 (%)	1995–1999 (%)	2000–2004 (%)	2005–2009 (%)
Men					
Smoking	47.5	44.7	42.2	42.9	41.4
Smoking and alcohol	4.0	4.7	5.7	6.5	7.3
Alcohol	9.4	10.9	11.5	12.5	15.4
Other causes	39.1	39.6	40.6	38.2	35.8
Women					
Smoking	53.6	60.1	63.5	60.4	60.2
Smoking and alcohol	1.6	1.9	2.6	3.7	4.2
Alcohol	1.8	2.4	3.0	5.5	6.6
Other causes	43.0	35.5	30.9	30.4	28.9

Helbredseffekten af rygning kommer først til fuldt udtryk med årtiers forsinkelse. Mange af de tobaksrelaterede sygdomme, som behandles i sundhedsvæsenet i dag skyldes den høje rygeprævalens i Danmark i 1980'erne og 1990'erne. Dette er udtryk for en vis forsinkelse i tallene, når vi måler på dødelighed. Stigningen i den sociale ulighed i dødelighed, forårsaget af bl.a. rygning, kan derfor ses som resultatet af den høje rygeprævalens i 1980'erne og 1990'erne.

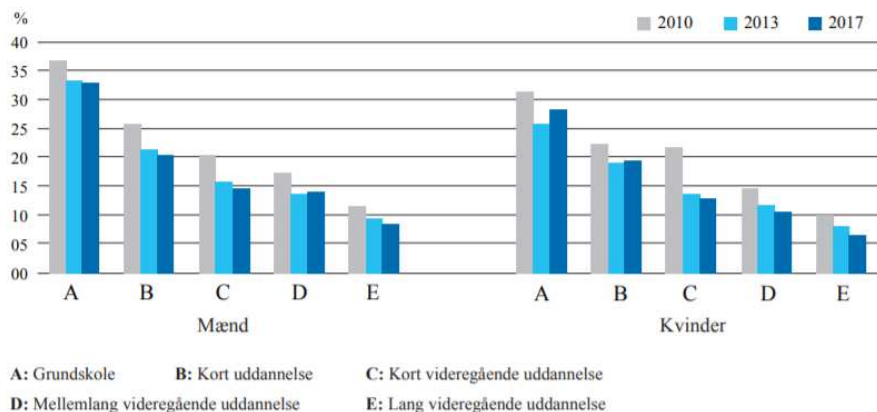
I Den Nationale Sundhedsprofil anvendes andelen af rygere blandt forskellige uddannelsesniveauer til at beskrive den sociale ulighed i rygning. Her ses det, at andelen af rygere ikke er ligeligt fordelt mellem uddannelsesgrupperne, og at der er en klar sammenhæng mellem højest gennemførte uddannelsesniveau og andelen af personer, der ryger dagligt samt andelen af storrygere³.

Andelen af rygere i perioden 1985 til 2009 er faldet markant mere blandt personer med en lang uddannelse sammenlignet med personer med en kort uddannelse. Herved fremkommer en social ulighed i rygning. Siden 2010 har der ikke været en stigning i den sociale ulighed i rygning. Dog ses en lille stigning i andelen af dagligrygere og storrygere blandt kvinder med grundskole som højest gennemførte uddannelse. Dette fremgår af figur 1 og 2 nedenfor.

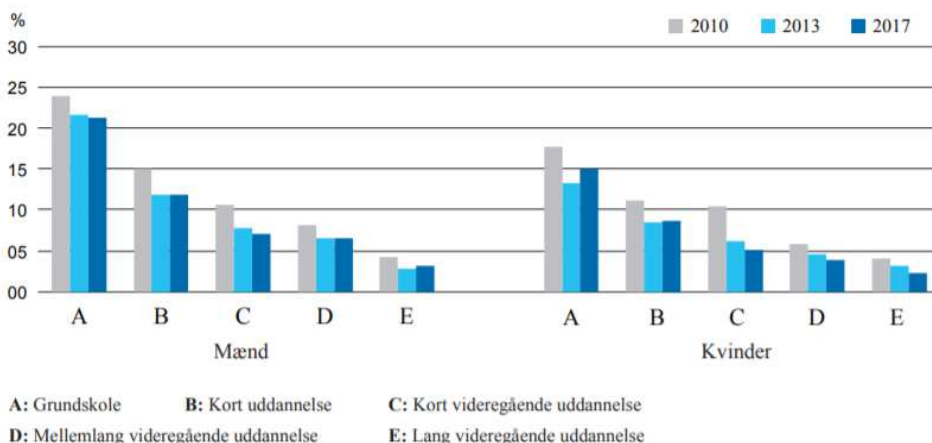
² Koch MB, Diderichsen F, Grønbæk M, et al. What is the association of smoking and alcohol use with the increase in social inequality in mortality in Denmark? A nationwide register-based study. *BMJ Open* 2015;5:e006588. doi:10.1136/bmjopen-2014-006588

³ Sundhedsstyrelsen: Den Nationale Sundhedsprofil 2017.

Figur 1: Forekomsten af personer, der ryger dagligt, blandt mænd og kvinder (25 år eller derover) i forskellige uddannelsesgrupper. 2010, 2013 og 2017. Aldersjusteret procent

Figur 2: Forekomsten af storrygere (15 eller flere cigaretter om dagen) blandt mænd og kvinder (25 år eller derover) i forskellige uddannelsesgrupper. 2010, 2013 og 2017. Aldersjusteret procent

På baggrund af ovenstående er det Sundhedsstyrelsens vurdering, at der i perioden 1985 til 2009 er set en stigning i den sociale ulighed i dødelighed, som bl.a. er forårsaget af rygning. Sundhedsstyrelsen har ikke fundet nyere beregninger af den sociale ulighed i dødelighed med udgangspunkt i rygning. I Den Nationale Sundhedsprofil 2017, der tager udgangspunkt i andelen af rygere i forskellige grupper, ses en stor social ulighed på tværs af uddannelsesgrupper og beskæftigelsesstatus, men dog ikke en stigning den sociale ulighed i årene 2010-2017. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at de to måder at beskrive social ulighed på ikke er sammenlignelige.”

Jeg er optaget af at bekæmpe den sociale ulighed i sundhed, også når det kommer til rygning. For mig er det helt afgørende, at vi sætter tidligt ind og forebygger, at børn og unge starter med at ryge. Derfor har regeringen også en målsætning om en røgfri generation af børn og unge i 2030 – det gælder for alle unge, og ikke kun de ressourcestærke. Sundhedsstyrelsen har blandt andet igangsat en omfattende kampagne målrettet de unge og deres forældre. Blandt øvrige tiltag kan jeg nævne, at der med

satspuljeaftalen 2017-2020 er afsat 26,5 mio. kr. i perioden 2017-2019 til hjælp til rygestop til særlige grupper. Indsatsens primære målgruppe er personer, der er socialt og økonomisk dårligt stillede.

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Maria Ramskov Larsen